36 H

DEO OPTIMO MAX.

UNI ET TRINO,

VIRGINI DEIPARÆ, ET S. LUCÆ
Orthodoxorum Medicorum Patrono.

QUÆSTIO MEDICA,

CARDINALITIIS DISPUTATIONIBUS
manè discutienda, in Scholis Medicorum, die Jovis decimâ sextâ mensis Martii, Anno Domini M. DCC. LXIX.



M. DIONYSIO DE LABREUILLE, Sereniſſimi Delphini & Sereniſſimæ Delphinæ, dum viverent, Medico Primario, Doctore Medico, Præſide.

An Corpora quæ lentè extenuata ſunt, lentè reficienda; quæ verò brevì, celeriter?

I.



CUM ità conſtitutum ſit humanum corpus, ut eo ipſo motu pereat quo vivere conceſſum eſt, ceu flos aratro ſuccisus, brevì langueſceret, niſi, uberrimo ſucci cujuſdam nutritii proventu, continua repararentur fluidarum ſimul & firmarum partium effluvia. Hanc autem ad prævertendam malorum cauſam, ſparguntur undequâque innumerabilia variæ conditionis corpora quæ in noſtram ſubſtantiam converti valent. Num ideò omne à noſtris cervicibus periculum arcetur? Sæpe mortem haurimus cum ipſo antidoto quo morti occurritur. Non tamen de nocivis alimentorum facultatibus loqui juvat. Pejora haud rarò damna videmus emergere ex nimiâ præſtantiorum copiâ, quæ certis limitibus definiri nequit, niſi ad organorum vires attendatur. Non enim, ut ſponte à naturâ porriguntur

alimenta, non etiam, ut arte præparata ingerimus, corpus reficiunt; sed requiritur insuper, ut multiplici organorum genere subacta ex propriâ indole in chylum, ex chylo in sanguinem, ex sanguine in humores nutritios facessant. Hinc ob ætatis, sexûs, temperamenti discrimina, non eamdem rectè ciborum copiam ascribas fœminis, pueris, senibus, iis qui athleticâ donantur constitutione; non etiam eidem semper homini tempestatum vices experto. Nec illud latuerat Medicinæ principem, qui cùm in assignandis morborum remediis, tùm in evolvendis quæ ad sanitatem tuendam conferunt, sagacissimus, tot & tanta in libris verè aureis consecravit de comparatione inter vires & cibos instituendâ. Hoc sanè fretus principio in Aphorismis (*) asserit lentam refectionem lentè extenuatis competere, celerem verò iis qui brevì emaciati sunt. Illud eò libentiùs conamur propugnare quòd certioribus recentioris Physiologiæ argumentis aptè congruat divi senis doctrina.

II.

VIX credunt homines quàm parùm suis consulant rebus, ubi sese dapibus ingurgitant, dum non eo pollent robore quod ad illas propè digerendas requiritur. Haud temerè affirmaretur idem prorsùs iis contingere ac si manus sibi violentas inferrent. Singula enim perlustremus organa, quorum ope efficitur triplex illa, à veteribus decantata, coctio; horum & ingestæ molis vires oppositas, conatus mutuos assequamur, certam cladem toti machinæ imminentem deprehendemus, si quidquid assumptum est validioribus organis non perfectè subigatur. Et verò ubi, cæteris paribus, nimia ciborum copia in ventriculi cavitatem demissa fuerit, brevì sub pondere dolet organum imbelle, ad contractionem frustrà sollicitantur musculares fibræ, presso diaphragmate anhelat pectus, rubore malefido suffunduntur genæ, caput gravedine laborat, unde infelicior admodum prima ingestorum coctio. Quid ex illâ mole rudi & indigestâ videmus emergere? Pars in ventriculo hærens cacochiliam aut saburram crudam procreat, quæ singultum, nauseam, cardialgiam movet, ructus vappidos, acidos, nidorosos excitat, orique communicat ingratum saporem. Nec minori symptomatum molestiâ afficitur intestinalis

---

(*) *Τὰ ἐν πολλῷ χρόνῳ λεπτυνόμενα σώματα, νωθρῶς ἐπανατρέφειν δεῖ· τὰ δὲ ἐν ὀλίγῳ, ὀλίγως. Aph. sect. 2, n. 7.*

tubus, ubi malè ſubactus chymus pylorum trajecit. Etſi enim, digeſtionis tempore, bilis in duodenum deferatur ad abſolvendam chyli præparationem, non ideo eduliorum nutritivæ moleculæ ab heterogeneis liberantur. Quomodo liquor parciùs fluens in uberiorem ingeſtorum copiam ſuum munus exerere poſſet? Quomodo motum periſtalticum promovere? In debilioribus organis pneuma incarceratum borborygmos ciet, tumet abdomen, naſcitur teneſmus, quem brevì ſequitur lienteria. Dum autem, medios inter dolores, his viis eliminantur quæ nunquam ingeri debuerant, per ductus lacteos, qui corporis mucoſi ſoboli genuinæ meliùs paterent, ſanguinem petit ſuccus impuritate nocens, non in vitale fluidum convertendus, illud vero omni ſordium genere inquinaturus. Ut enim ex parciori ſalivâ depravatur maſticatio, ut, deficientibus ſuccis qui ex pancreate & hepate manant, non ſatis diluuntur nec diſſolvuntur edulia, ſic, ob majorem chyli crudioris copiam, ſuâ actione quaſi defraudatur lympha ex glandulis meſenterii in vaſa lactea defluens. In pulmonum receſſibus cum ultimi arteriæ pulmonaris ramuli fæculento illo latice turgeant, comprimuntur veſiculæ bronchiales quæ iis ramulis ambiuntur & aeri per aſperam arteriam irruenti, intra folliculos membranaceos quodammodo præcluditur aditus. Hinc, quamcumque hypotheſim de hæmathoſi fingere audeat Phyſiologia, ſive, quem ſpirando trahimus, aer purpureorum globulorum attritioni conferat, ſive fluidum æſtuans temperato frigore recreet, ſive, ut quibuſdam recentioribus arridet magis, eidem colorem coccineum conciliare valeat, ſemper manebit inconcuſſum ex malè ſubacto chylo non oriri poſſe genuinum ſanguinem. Res demum non feliciùs ſuccedit ubi abſolvit iter impurus latex. Nimirùm ità conflata ſunt quarumdam arteriarum extrema ut præterlabendo ſuperfluâ parte ſanguis liberetur, & defæcatior exurgat nutritius humor. Si autem uberiores ſint alienæ indolis moleculæ, ultrà modum replentur hæc capillaria vaſa. Quapropter vel mutatâ tubulorum diametro, vel humoribus ingenitis, ſi adſunt, cum moleculis heterogeneis conſortium reſpuentibus, vel inhibitâ fermentatione, non ritè ſecernuntur quæ ſegregari debent, non eliminantur excernenda. Dum verò urina fluit pallidior, dum perſpirabilis minuitur halitus, & craſſiores moleculæ in vaſis hærent, cacochylia in cacochymiam abit, quam ut foràs propellat ſæpe febriles æſtus excitat natura. Non igitur corporis indoli affinis humor ad partes reſarciendas appellit, ſed ſuccus crudior interſtitiis replendis malè adhæret, undè nedum nutriantur artus, turgent, gravan-

tur, fœda que morborum cachecticorum cohors ingruit. Ex dictis patet, hunc adesse inter chylosim, sanguificationem & secretiones consensum ut, si prima vitietur, eadem labes cæteras inficiat.

Quam citiùs hæc ingruent symptomata si eâdem debilitate, quâ viscera tantùm chylopoietica affici supposuimus, laborent insuper organa sanguini conficiendo dicata! Fibris atoniâ torpescentibus, languente cordis pulsu, pars serosa sanguinis à thrombo purpureo facilius separatur. Hinc œdematosi tumores, frigus, torpor animi & corporis, cruoris in vasis majoribus stagnatio, pulsus rarus, parvus, mollis, inæqualis, intermittens, undè cordis palpitationes. Quis non videat tot & tantas pestes morte tristiores fore, nisi ad ipsam citò ducerent?

I I I.

QUIDQUID attulimus in medium de iis hominibus apud quos, ut potè viribus distitutos, non ritè succedit nutritio, idem de corporibus lentè extenuatis dictum habeas. Etverò in illos homines conjiciantur oculi. Quam parum valeant externus prodit aspectus. Artus torpent, periit faciei decor, languent oculi, excavantur genæ, vix cute ossa conteguntur. Nec satis. Partes internæ fatiscunt debiliores; ventriculus, intestina, canales sanguiferi motu solito ferè orbantur. Spiritibus & moleculis balsamicis depauperantur humores. In hâc autem partium conditione, sivè studiis, aut aliâ causâ id genus, extenuatum fuerit corpus, sivè etiam intestino viru exesum, cum in organis deprehendatur tantum imbecillitas, haud verò labes peculiaris, non ægrotare dici potest, sed in eo versare valetudinis gradu qui morboso affectui proximè conterminus est. A debitâ fibrarum crassitie ut & ab earum flexilitate partium robur: hoc in confesso. Ubi ergo viget sanitas, adæquata veluti proportio reperitur terram inter & gluten quæ fibras constituunt. Gelatinosum illud vinculum novis semper succis imbuit, semper reparat, circuitum agens, vitalis latex; quod etiam præstat mollis pinguedo toti corpori circumfusa. Quid autem diversi extenuatis contingat? Imminutâ purpurei laticis copiâ, omni dilapsâ pinguedine, fibræ non benigno humore alluuntur. Hinc contractâ diametro in arctius coguntur vasa; hinc omnes ferè crispantur partes, suoque defraudantur elaterio. Lentissimo igitur gressu serpunt fluida, succi concoctores & alii parciùs secernuntur. Omnium hominum imbecilliores sunt qui in hoc versantur discrimine, si tamen ip-

ſos ægrotantes excipias. At quam triſtior illos manet conditio, ubi, premente fame, nimis indulgent gulæ. Chyli crudioris labe peſſumdati humores ſuum ſinguli morbum afferunt. Ubi enim fontis caput limo inficitur, totus quantus eſt, alvei liquor fluit lutulentus. Cùm aliundè in organis quæ purpureo latice fœta ſunt, non ſatis adſit virium quæ vitia primæ concoctionis emendent, nullo modo reſtaurantur ſanguis & lympha, nutritivæ partes ſolidorum poros minimè ſubeunt, & ferè præcluſis excretionum viis in corpore uberior remanet pravorum ſuccorum copia quam foras propellere incaſſum conatur æſtus febrilis.

Neque verò illud metuas, ſi corpus celeriter inanitum fuerit. Etſi enim eadem videatur triſtis & arida facies, magnum certè, quoad partium internarum robur, deprehenditur diſcrimen; idem ferè effectus, diverſæ verò hujus cauſæ, diverſa earum actio. Quæ acutiora mala creant, quaſi vi apertâ, & repetitis ictibus corpus laceſſunt; aliæ ſenſim & occultè graſſantur ut validius lædant. Hæ damnum eò certius inferunt, quòd pertinacius agant: illæ initio vehementius verberant, mox ardore poſito reſidunt. Hinc deletis acutiorum cauſis, ceu robuſtus athleta à robuſtiori dejectus repente humi procumbit reſupinus, deinque ex ipſo caſu ferox, ſurgit ad luctam acrior; ſic corpus licet infirmum videatur; licet motu priùs aucto & expulſis humoribus ſit quodam modo defatigatum functionibus tamen ritè exercendis aptum eſt & iis dotibus oppollet quæ ad dapes concoquendas requiruntur. Cum ergo vires oppreſſæ fuerint potiùs quàm exhauſtæ, largiori manu, & ſinè noxâ præberi poſſunt alimenta quæ in bonum ſuccum & in ipſam convertuntur ſubſtantiam.

I V.

UTINAM quotidiana non confirmaret experientia quod, de extenuatis ſeſe largiori cibo ingurgitantibus, Phyſiologiâ freti aſſeruimus. Sed ex immenſâ hominum multitudine pauci ſapiunt. Obſcura enim ſubeamus penetralia in quibus lividæ hoſpitantur aſſiduâ ſcientiarum meditatione extenuatorum effigies. Ii ſcilicet, ſolidis diebus, per amica etiam ſomniferæ noctis ſilentia libris impallent, fugiunt vel umbram oblectamenti. Si illos librorum helluones forſan inviſant amici, inter ridentes ſeveros videas, inter colloquentes meditabundos. Hinc mente ſemper ſtudiis contractâ, ſemper ad res enixâ laborioſas, corpus languet defatigatum, ſenſimque neceſſario motu defraudantur functionum organa.

Quid rursùs si eosdem comedentes intueamur? Fame quasi rabidâ coacti largam ciborum copiam, more harpyarum, vorant, ut celeriùs ad libros advolent. Nec indè restaurati tanquam è sepulchris eruta cadavera horrorem movent aspicientibus, mox præcoci morte laboris malesani pœnas daturi graviores. Præthereà sunt inter nos, rectius dicam, fuere qui cùm, medentis operâ, ex orci faucibus fuissent erepti, spontè ruunt in tumulum. Qui ad prævertendam illorum perniciem austerioribus hygieines præceptis obtemperare suadent, surdis canunt. Validius clamitant mulierculæ, latrat stomachus, salivam movet lautus ferculorum apparatus: quid inde? Ex alterâ parte imminentem mortis falcem non respiciunt miseri; malefidam dapum ingerendarum voluptatem cum longioribus jejuniis sibi crudeles compensare amant. At brevi magis ac magis deficiunt vires, cadunt quasi fulmine perculsi, & morientibus oculis sera nimis veritas detegitur. Quid dicam de juvene

Virg. Georg. lib. 3.

Magnum cui versat in ossibus ignem
Durus amor?

Quid de vesanis illis qui, respuentes mutui consortii delicias, nobiliori usui destinatas vires turpiter in obscurâ libidine consumunt? Frustrà poculorum ope conantur vires revocare fugitivas, magis ac magis fatiscit caduca illorum compages, tandemque non ingluviei minus quàm miseræ voluptatis victimæ pereunt. Quàm autem diversa fit eorum conditio qui rationis præcepto potiùs quàm fallaci appetitu ducti, quòd vires ferre non possent sibi denegant. Eorum ferè totus in nutrimentum cedit cibus quantuluscumque in ventriculum ingestus; mirum quantum redit artubus vigor, totus floret habitus; ac brevi frons serena, hilares oculi, roseus genarum color, sanitatem mentis, athleticum organorum robur, functionumque integritatem denunciant. Idem prorsùs iis contingere videmus qui ex pleuritide, febre putridâ, aut alio quovis morbo acutiori recreati satis amplâ ciborum copiâ vescuntur.

V.

NE quis verò objiciat extenuatos majori nutritione indigere quàm cæteros homines. Id quidem libenter concedimus; at non ex majori nutrimento emergit nutritio major. Nam, ut ait Galenus, *non alit ingestum, sed concoctum.* Falsâ eâdem deluduntur imagine qui sollicitum ventriculi ardorem opponunt. Fames enim quæ corpus esse reficiendum indicat, non alimentorum mensuram semper definit. Quòd jam & Areteus de

Comment. in lib. Hip. de alim.

Cachecticis notavit : *Multos utique cibos appetunt, edaces admodum sunt, celerior concoctione distributio fit crudiorum magis quàm concoctorum.* Hinc licet exhausta corpora majorem repletionem poscere videantur, ratio tamen præscribere suadet parciorem victum, de quo ita Hippocrates *Si homo parum edit aut bibit in nullum morbum incidet.* Cùm autem ea quæ in veram propositionem vibrantur tela, semper imbellia sinè ictu cadant, nihil obest quin ad mentem Hippocratis concludamus :

De causis & signis m. d. l. 1. cap. 16.

L. 4. de morb.

Ergo corpora quæ lentè extenuata sunt, lentè reficienda; quæ verò brevì, celeriter?

Proponebat Parisiis LUDOVICUS-ANTONIUS-PROSPER HERISSANT, Parisinus, Regiæ Scientiarum & Litterarum Bliterrensi Academiæ, necnon Altissiodorensi Litterariæ Societati ascriptus, saluberrimæ Facultatis Medicinæ Parisiensis Baccalaureus, Theseos auctor, A. R. S. H. 1769, à sextâ ad Meridiem.

Apud QUILLAU, Universitatis & Facultatis Medicinæ Typographum. 1769.